

ICMP KONFERENCIJA
“REŠAVANJE PROBLEMA LICA NESTALIH U TOKU SUKOBA NA KOSOVU”
16 – 17. 05. 2007. GODINE
HOTEL METROPOL, OHRID, MAKEDONIJA

ZAKLJUČCI

Skoro 65 predstavnika udruženja porodica i državnih komisija za nestala lica, koji su predstavljali sve zajednice, predstavnika međunarodnih organizacija koje aktivno učestvuju u rešavanju problema nestalih lica, te drugih vladinih i nevladinih organizacija su se okupili da bi čuli novosti o napretku postignutom na polju rešavanja sudbina i pronalaženju lokacija na kojima se nalaze nestala lica, da bi razmotrili postojeće i potencijalne buduće institucionalne okvire za rešavanje ovog problema, te da bi razgovarali o očekivanjima, potrebama i mogućim doprinosima svih učesnika u procesu. Svi su se složili o sledećim zaključcima:

1. Od ključnog je značaja da sve informacije koje imaju, *inter alia*, ICTY, KFOR (NATO), UNMIK, ICMP, MKCK, Privremene institucije samouprave i Vlada Srbije, koje bi mogle biti korisne u rešavanju sudbina i pronalaženju mesta na kojima se nalaze lica nestala u toku sukoba na Kosovu, budu obelodanjene i konsolidovane uz dužno poštovanje prema zaštiti ličnih podataka. Ovo treba da se odnosi i na relevantne nevladine organizacije. Imajući ovo u vidu, hitno je potrebno usvojiti implementirajuće zakonodavstvo u, *inter alia*, Srbiji i na Kosovu.
2. Konsolidovane informacije trebaju biti potvrđene, te je potrebno sačiniti evidenciju. Ova evidencija treba biti održavana i obnovljana od strane relevantnih državnih vlasti, npr. komisija za nestala lica.
3. Porodice nestalih zahtevaju hitne odgovore o sudbini svih zatočenih i nestalih lica. Od ključnog je značaja da sve informacije vezane za navode o ilegalnom zatočeništvu budu prezentovane udruženjima porodica nestalih lica sa Kosova bez odlaganja.
4. Sve relevantne međunarodne konvencije se moraju poštovati u potpunosti, uključujući, ali ne ograničavajući se isključivo na Ženevske konvencije i dodatne protokole, Međunarodnu konvenciju o građanskim i političkim pravima, Međunarodnu konvenciju o ekonomskim, društvenim i kulturnim pravima, Konvenciju protiv mučenja, Konvenciju o pravima deteta, te Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i fundamentalnim slobodama. Relevantni organi vlasti trebaju usvojiti i implementirati zakonodavstvo koje u punoj meri štiti sva građanska, kulturna, ekonomska, društvena i politička prava porodica nestalih.
5. Proces iskopavanja, ekshumacija i identifikacija nestalih lica se treba intenzivirati. Ove aktivnosti trebaju uključivati i obavezno prisustvo relevantnih komisija za nestala lica, forenzičkih stručnjaka, te ICMP-a, u skladu sa odobrenjem relevantnih sudskih vlasti za pristup lokalitetima iskopavanja:
 - Sve poznate grobnice treba ekshumirati što je pre moguće;
 - Potraga za novim lokalitetima grobnica se treba intenzivirati;
 - Navodi o zapaljenim telima trebaju biti istraženi a izveštaji o njima javno objavljeni;
 - Mogućnost pogrešnih identifikacija treba biti istražena i rešena putem konsultativnog procesa. Ovo uključuje i tela koja su sahranjena od strane porodica bez prethodne konsultacije sa forenzičkim stručnjacima i/ili pravne dokumentacije, tj. smrtovnice.
6. Saradnja sa Crnom Gorom, Makedonijom i Albanijom treba biti uspostavljena s ciljem lociranja i ekshumiranja svih posmrtnih ostataka lica nestalih u toku sukoba na Kosovu koje se možda nalaze na ovim teritorijama. Potrebno je obezbediti međunarodni monitoring da bi se omogućila transparentnost procesa.
7. Saradnja između svih udruženja porodica nestalih lica sa Kosova, bez obzira na njihovo etničko ili drugo poreklo treba da se razvija i jača. Redovna komunikacija između udruženja porodica nestalih i komisija za nestala lica u Beogradu i Prištini mora biti intenzivirana, uključujući i *Radnu grupu za pitanja lica koja se vode nestalim u vezi sa događajima na Kosovu* (Radna grupa). U vezi s ovim,

potrebno je osnovati radnu pod-grupu, koja bi uključivala udruženja porodica nestalih lica iz svih zajednica, putem koje bi se redovno mogle upućivati povratne informacije o postignutom napretku.

8. Sve informacije, kao što su dokumentacija o okolnostima, vremenu i mestu nestanka, koje bi mogle biti korisne u potrazi za nestalim licima, se trebaju predati relevantnim državnim komisijama koje će ih dalje proslediti i pratiti putem postojećih mehanizama, kao što je Radna grupa. Ovo se pogotovo odnosi na pribavljanje informacija o telima lociranim i/ili ekshumiranim 1999. godine od KFOR-a i UNMIK-a.
9. Saradnja i dijalog između udruženja porodica nestalih, državnih komisija i međunarodnih organizacija poput UNMIK-a, ICMP-a i MKCK treba biti ohrabrena i nastavljena u budućnosti.
10. Sva relevantna tela (npr. policija, tužilaštva i sudovi) trebaju nastaviti i/ili intenzivirati napore vezane za istrage i kredibilna krivična gonjenja u svim slučajevima ratnih zločina i kršenja ljudskih prava. Porodice zahtevaju da se preduzmu koraci ka formalnom priznavanju događaja iz prošlosti i drugih oblika reparacija i priznanja.
11. Potrebno je pojačati učešće javnosti i poboljšati javnu svest o problemu nestalih lica putem intenzivirane medijske aktivnosti na Kosovu i u Srbiji. Svi koji su direktno uključeni u proces trebaju obezbediti korektne informacije putem redovnih medijskih kampanja.
12. Lekcije koje su naučene i metodologije rada primenjene u procesu pronalazjenja nestalih lica iz bivše Jugoslavije, npr. Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske i drugih delova trebaju biti razmenjene i iskorištene.
13. Do mira se može doći jedino putem pravde.